

APUNTS

PER A UNA HISTÒRIA
DE LA POLICIA MUNICIPAL
DE MOLLET DEL VALLÈS

Ajuntament de Mollet del Vallès

150 anys al servei de la ciutat

1856

2006

APUNTS

PER A UNA HISTÒRIA
DE LA POLICIA MUNICIPAL
DE MOLLET DEL VALLÈS

Redacció, recerca i documentació:

Josep Maria Soriano Facundo, sergent de la Policia Municipal de Mollet del Vallès

Francisco Javier Almendrote Cano, caporal de la Policia Municipal de Mollet del Vallès

Disseny: Marc Xicola

Impressió: Minerva S.L.

© Ajuntament del Mollet del Vallès. Juny 2006

ISBN: B-XXXXXXX

150 ANYS DE SEGURETAT A LA CIUTAT, 50 ANYS DE POLICIA MUNICIPAL

La documentació del nostre Arxiu municipal –ara perfectament recollida en aquest interessant llibretó fet pels agents Josep M. Soriano i Javier Almendrote- ens diu que 150 anys enrera, la nostra ciutat -el nostre poble llavors- va

començar a preocupar-se per tenir un sistema o un servei que garantís una protecció i una seguretat als estadants. Aquella plaça de sereno, aquella figura tan familiar, tan especial i tan arrelada als paisatges dels pobles i a les serenes d'hivern –i d'estiu-, s'ha convertit ara en una plantilla de 71 agents, moderna, professional, al servei d'una societat democràtica i d'una ciutat infinitament més complexa que la de llavors.

Hi ha serveis bàsics, a les ciutats i als pobles: aigua, llum, neteja, escoles, abastiments, clavegueram, cementiri..., i després hi ha els serveis que realment indiquen el grau de benestar i de qualitat de convivència d'aquella societat: equipaments culturals, esportius, places i jardins, estat dels rius, dels boscos, activitat cultural i d'oci, enteses en el seu sentit més ampli. I en un espai molt, molt a prop dels serveis bàsics, però també amb una referència i una influència clara en el rànquing de la qualitat urbana, jo hi posaria la policia municipal, per molts motius.

El primer de tots és el mateix concepte de protecció o el de seguretat, perquè un instint bàsic de la humanitat és la necessitat de sentir-nos segurs. I la policia, no cal dir-ho, una policia democràtica, als servei dels ciutadans,

ens dona seguretat i, sobretot, el sentiment de sentir-nos segurs.

Un segon motiu: no hi ha possibilitat de viure en una comunitat desenvolupada, amb un alt nivell de qualitat i de benestar, que no tingui una policia que defensa els drets dels ciutadans, però que també sap assegurar amb eficàcia -i amb total garantia de salvaguarda d'aquells drets- l'acompliment dels deures i les lleis de què es dota aquesta societat democràtica. Una policia que sap gestionar les situacions complexes en què dia a dia ens veiem immersos tots els que vivim a les ciutats, que sap mediar en el conflicte, i prevenir-lo també, que és la figura de referència per problemes urbans, catàstrofes o urgències, perquè sempre estaran allà per ajudar-nos i pal·liar-ne les conseqüències. Avui, a més, cal sumar-hi la presència dels Mossos d'Esquadra, que, amb la seva actuació coordinada amb la nostra Policia dins l'àrea de Mollet, ens permet visualitzar perfectament aquest mandat complex que fa la societat als nostres cossos de seguretat.

Aquesta és la meva idea de la policia i crec que és la idea de la majoria de la ciutadania. I els nostres professionals, els nostres agents de la Policia Municipal, treballen en aquest marc, en aquest pacte amb la societat, que és el de salvaguardar-ne els drets i també fer-ne complir els deures. I ho fan amb tota la professionalitat i sentit del servei possibles. Que sigui així per sempre, amb la col·laboració de tots nosaltres.

Josep Monràs i Galindo
Alcalde

PREÀMBUL

El primer document conegut sobre els orígens de la nostra ciutat data de l'any 993 dC. De ben segur que, en aquella època, el senyor feudal que dominava aquell petit llogaret, tenia al seu servei unitats armades, que amb major o menor nombre, feien, quan calia, funcions de seguretat en el territori.

Per establir l'origen del Cos de Seguretat Municipal, ens hem basat ens els seus inicis en l'edat contemporània fent, però, un petit recordatori de la situació en l'època medieval, ja que a Espanya i Catalunya, es produeix un canvi important amb la invasió francesa i la Constitució de 1812.

Tot i que Mollet del Vallès té els seus inicis al segle X, en els arxius municipals no apareix cap documentació fins a la primera meitat del segle XIX. Basant-nos en aquesta documentació i en d'altres publicacions que parlen de Mollet del Vallès, hem pogut reconstruir els orígens moderns de la seguretat municipal.

BREUS ANTECEDENTS HISTÒRICS

A partir del segle XV, segons les fonts proporcionades per Xavier Pérez, en el llibre d'història de Mollet editat amb motiu del Mil·lenari¹, podem veure com el batlle exercia el poder com a representant del rei i podia jutjar certs delictes comesos pels veïns.

Una altra facultat que tenia el batlle era la d'exercir el poder executiu, del qual se'n deriva la funció policial. En aquells anys era freqüent que el batlle formés part de l'escorta de presos quan aquests passaven pel terme de Mollet de camí cap a Barcelona. També tenia el deure de perseguir i capturar els delinqüents dins la seva jurisdicció i ajudar els oficials reials, sempre que aquests ho requerissin.

Entre els segles XV i XVIII, es van produir una sèrie de fets de caràcter polític que van enfrontar les parròquies de Mollet, Parets i Gallecs —unides en una única Universitat (ajuntament)—, fet que va provocar que l'any 1732, els regidors de Parets i de Gallecs sol·licitessin a la Reial Audiència de Barcelona la seva independència respecte de Mollet. Els orígens del conflicte figuren relatats al llibre citat del Mil·lenari, el qual, tot i no reproduir exactament els fets relatats, deixa clar que es va originar una conflictivitat entre els veïns del poble, que es feia més palesa cada vegada que calia escollir els representants municipals. La documentació ens parla de disputes freqüents entre els veïns d'aquestes localitats, especialment entre Mollet i Parets. Els de Gallecs, a vegades s'aliaven amb els molletans i d'altres amb els parretans; sempre buscaven, com és lògic, el millor per als seus interessos.

¹ Xavier Perez. "L'edat Moderna (segles XV-XVIII)" Diversos autors (1993): *Moledo-Mollet, 993-1993*. Mollet del Vallès. Ajuntament de Mollet del Vallès, 1993.p.55-78

EL BANDOLERISME

Trobem referències del bandolerisme amb relació a Mollet, de nou en el llibre del Mil·lenari, que dóna una visió de la situació social i política d'aquella època.

Destaquem el text següent:

“Mollet del Vallès està situat, des de fa segles, en una zona estratègica per a les comunicacions viàries vallesanes. El Camí Ral o Reial d'anar a Vic passava per dins de la població, seguint la trajectòria de l'antiga carretera nacional (actual avinguda de Jaume I). També passava per la vorera dreta del Besòs, l'antic Camí Ral de baix, que abans d'arribar a Montcada s'unia al que passava per Mollet i que venia de França.

Trobar-se al costat del Camí Ral, la via de comunicació més important durant tota l'edat moderna, comportava certs avantatges... amb un considerable flux comercial i cultural; pas de viatgers i comerciants, que donaven vida i ingressos econòmics a la població molletana. Però no tot eren comoditats i avantatges pel fet de trobar-se al mig de dos camins rals.

El trànsit de comitives amb presoners era freqüent, i el batlle de Mollet, com a representant del poder de la corona a la vila, tenia el deure d'ajudar i escortar els oficials reials que portaven presos cap a la Ciutat Comtal.

Un altre inconvenient que hi havia en aquesta zona era la plaga del bandolerisme. A Catalunya, durant els segles XVI i XVII, els bandolers foren un greu problema social i polític. No es podia anar tranquil pels camins pel perill de trobar-se amb una colla de malfactors.

Al Camí Ral de baix, prop les nostres contrades, hi havia un bosc molt frondós, anomenat la Pineda Fosca. Era

*Història de la Guàrdia Civil –
enfrentament de bandolers amb les
Esquadres de Vallès
www.guardiacivil.es.org*

un dels preferits pels bandolers per robar els carreters i viatgers que anaven o tornaven de Barcelona. Les masies també eren una de les preses habituals d'aquests bandolers, que actuaven quasi impunement".²

El segle XVIII no va ser menys mogut per a la nostra terra. La Guerra de Successió al principi del segle va sagnar Catalunya i l'11 de setembre de 1714, Barcelona, després d'un llarg setge i d'una aferrissada defensa, va caure en poder dels exèrcits de Felip V. Setze mesos després, el 16 de gener de 1716, es va promulgar el Decret de Nova Planta de la Reial Audiència de Catalunya.³

Aquest decret, a banda d'abolir les antigues lleis i institucions catalanes, proposà un nou ordenament del territori i dels governs municipals, enquadrats en els corregiments (divisió territorial d'acord amb les lleis castellanes).

Quan va acabar la guerra, quedaren nuclis de resistència en forma de guerrilla vagant pel Principat.

Per tal de fustigar els resistents que apareixien per la zona, la Reial Audiència de Catalunya decidí, l'any 1720, repartir armes entre les autoritats municipals. La Batllia de Mollet va rebre un total de quinze armes per tal de perseguir els rebels.⁴

Aquest repartiment d'armes entre les autoritats municipals va convertir-los en una milícia de persecució de rebels, però també havien d'actuar amb funcions de policia. Per tant, tornem a trobar referències directes entre les autoritats municipals i les funcions de seguretat, tot i que devia ser una situació provisional fins que l'ordre quedava novament restablert.

No tenim constància de quines persones eren les qui feien ús de les armes, però el més probable és que fossin els mateixos membres que formaven l'Ajuntament.

A Catalunya, ja existia, des de principis del segle XVIII, un cos armat que es dedicava a la persecució dels bandolers i facinerosos: les Esquadres de Valls, cos del qual ja es té constància l'any 1721.

Aquest cos també tenia una estructura militar, tot i que la seva gran diferència amb els cossos militars estava en el seu coneixement del territori, la qual cosa els feia ser molt més efectius que les tropes vingudes de fora.

Aquest nou cos constituïa una milícia de paisans que substituïa l'antic Sometent català, i pretenia donar seguretat a les fires i a les rutes comercials mancades de seguretat, on les mercaderies eren exposades a constants perills.⁵

Les Esquadres de Valls, tot i la seva procedència inicial, es van expandir per tot Catalunya al llarg del segle XVIII, en persecució de rebels i bandolers. Les seves actuacions com a policia a Catalunya foren nombroses. A Mollet del Vallès tenim constància de la seva presència al llarg del segle XIX, a través de les consignacions dels pressupostos municipals.

Des del 1844 fins al 1856 trobem referències en els arxius municipals (AHM-MDV) relacionades amb les despeses de manutenció i vestuari per a les Esquadres de Valls, destinades a Mollet del Vallès. No era, però, un cos de seguretat municipal.

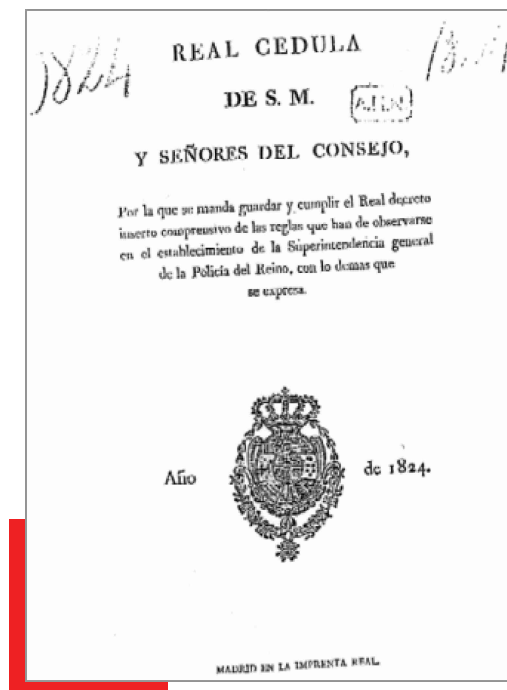
³ Josep M. Mas i Solench. *Mil anys de dret a Catalunya*. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia

⁴ Op. Cit. *Moledo-Mollet, 993-1993*

⁵ <http://www.gencat.net/mossos/cme/historiapdf/historia.pdf>

INICI DEL CANVI

La situació política a Europa al principi del segle XIX era complicada, però hi ha un fet important que va passar a França l'any 1789, que pot definir el canvi de model policial a tot Europa. L'Assemblea Nacional Francesa, sorgida de la Revolució Francesa l'any 1789, va aprovar la Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà, i en els articles 12 i 13 d'aquella Declaració posaven les bases del que hauria de ser un model de policia.

La influència francesa es va fer notar en el desenvolupament de l'Estat als inicis del segle XIX. Els models d'estat, de govern i de policia es van copiar, en part, del model francès, i les funcions policials les exercien, principalment, els cossos militars.

La Constitució de 1812, en el títol VI, capítol I, article 321, fa referència al govern de les províncies i dels pobles, i articula com i de quina forma es crearan i governaran els ajuntaments, però no defineix la creació de cap cos de seguretat municipal.

L'any 1824, el rei Ferran VII i els senyors del Consell van dictar una cèdula reial, que es considera com el punt de partida de la policia moderna a Espanya, independentment dels règims polítics que hagin existit. En aquella cèdula s'inseria un reial decret, el qual establia les regles que s'havien d'observar en l'establiment de la superintendència general de la policia del regne.

Aquest reial decret dóna competències a determinats alcaldes, com a subdelegats nats de policia en els seus partits judicials, però a més, preveu funcions de cooperació amb les autoritats municipals. Així, en alguns articles fa referència explícita a les autoritats municipals, sense fer distinció de categories ni de partits judicials: l'article 23 diu "Velar en unión con la Autoridad Municipal sobre el cumplimiento de los reglamentos de sanidad."; l'article 26 diu "Cuidar de que los pesos y medidas estén conformes á los patrones municipales."; els articles 28 i 29 preveuen el següent: art.28 " Entenderse con las Autoridades Municipales respectivas para promover el establecimiento de Alumbrados y Serenos en todos los pueblos, cuyo vecindario sea de doce mil ó más personas, y que no gocen de este beneficio, i l'article 29, "Vigilar sobre el cumplimiento de las obligaciones de los Serenos y Zeladores(Celadores) nocturnos."

ORGANITZACIÓ MUNICIPAL I COMPETÈNCIES DE L ALCALDIA

Isidre Garcia i Algué fa referència en la seva *Cronologia d'alcaldes de Mollet del Vallès (1821-1987)*⁶, a més de la llista d'alcaldes i alcaldesses des de 1821 fins a l'any 1987, a la legislació del règim local del segle XIX, i en concret al Reial decret de 23 de juliol de 1835.

L'article 36 d'aquest Reial decret fa referència a les " facultades y obligaciones de los alcaldes" En aquest article es preveuen funcions de policia i, per tant, amb l'ajut o no de personal de la pròpia Corporació o bé d'altres cossos. L'alcalde era el primer policia del poble.

Com a atribucions, tenia les següents:

"1.º Publicar en la forma acostumbrada y hacer ejecutar en su respectivo distrito, las leyes, los decretos y Reales órdenes, las instrucciones, resoluciones y providencias que les comunicare el gobernador civil, y los acuerdos del Ayuntamiento en las materias de su atribución.

2.º Cuidar de la conservación de la tranquilidad pública y proteger la seguridad individual...

www.spanamwar.com/mariacristina.jpg

3.º Cuidar del buen orden de las ferias, mercados, teatros y cualesquiera otra ocasión o paraje donde haya de verificarse alguna numerosa reunión.

4.º Inspeccionar los pesos y medidas, y el estado de salubridad de los comestibles i bebidas.

5.º Precaver los daños que puedan causar los edificios que amenazan ruina, y cuanto obstruya o haga peligroso el tránsito de las calles, plazas o comunicaciones públicas.

6.º Tomar precauciones y facilitar auxilios contra los incendios, las epidemias u otras calamidades.

7.º Conceder o negar el permiso para la celebración de toda clase de diversiones públicas.

8.º Anotar en diferentes libros los nacidos, casados y muertos en su respectivo territorio.

⁶ Diversos Autors (1989): *Notes*, volum 3. Mollet del Vallès. Sala Fiveller i Ajuntament de Mollet del Vallès

9.º *Presidir las sesiones de Ayuntamiento, los actos públicos y las funciones religiosas a que éste concurra.*

10.º *Convocar el Ayuntamiento a sesiones extraordinarias.*

11.º *Y finalmente, velar sobre cuanto pueda ser conveniente a la mayor prosperidad de la población en los ramos que dependan del Ministerio del Interior...*"

Aquest Reial Decret, de 23 de juliol de 1835, es publicà durant la regència de M. Cristina (regent d'Isabel II) i, per tant, en vigència de l'Estatut Reial de 1834 - 1837.

Com es pot comprovar, són diverses les atribucions que tenia l'alcalde en aquell temps i sembla evident que havia d'haver-hi algun "funcionari" tipus agutzil, que col·laborava en l'execució d'aquestes funcions.

La Constitució de 1812, si bé no preveia la creació d'un cos de policia urbana, sí que recollia la creació d'un cos militar, que va ser anomenat Milícia Nacional. Al llarg del segle XIX, trobem referències sobre personatges de Mollet, Gallecs, Parets i Martorelles, com a membres de la Milícia Nacional. Entre els anys 1836 i 1843, hi ha constància del nom d'alguns dels seus comandaments i la manera d'escollir-los.

Les constitucions de 1812 i de 1837 ens parlen de la creació de les milícies nacionals (la de 1812, en el títol VIII, capítol II, articles del 362 al 365, i la de 1837, en el títol XIII article 77).

En els arxius municipals, trobem, en el *Diccionario de la Administración Española*, de M. Marcelo Martines Alcubilla, la definició de milícia nacional, i ens diu el següent:

“LA MILÍCIA NACIONAL era una institució popular creada per la Constitució política de l'any 1812 i la de 1837 per conservar l'ordre i la tranquil·litat dels pobles. Segons l'ordenança de 1822, cada poble tenia la seva milícia local, que es componia de tots els homes residents en el mateix poble en edats compreses entre els 18 i els 50 anys. L'allistament es feia per part dels ajuntaments. Els oficials es nomenaven pels mateixos nacionals reunits en junta davant dels ajuntaments, els quals expenien el títol corresponen. Els comandaments eren nomenats mitjançant la mateixa forma per part dels oficials; i els sergents i caporals, pels mateixos comandaments i oficials, que a la vegada també rebien el seu títol dels ajuntaments. Quan feien servei d'armes fora de la localitat gaudien de sou, racions de menjar i allotjament com les tropes de l'exèrcit.

L'allistament a la Milícia era obligatori, tot i que no tothom hi podia accedir.”

A Mollet també es va instituir aquesta Milícia Nacional o Urbana, com s'anomenava en alguns llocs. En els arxius municipals de Mollet consten dades sobre el reclutament i nomenament de la Milícia.

*Historia de la Guàrdia Civil: Milícia Nacional
Soldats de la Milícia Nacional de Madrid
Museu Municipal <http://www.guardiacivil.es>*

RECLUTAMENT I ELECCIÓ DELS MEMBRES DE LA MILÍCIA NACIONAL (1836 – 1843)

Extractes i continguts del Libro de acuerdos del Ayuntamiento de Mollet, Parets y Gallecs – 27-07-1836 AL 15-04-1851 (Arxiu H.MDV)

“Día 31 de julio de 1836, Reunidos los individuos de Mollet, Parets y Gallecs, como mayores contribuyentes, con objeto de hacer alistamiento de La Guardia Nacional y elección o propuesta de oficiales para la expresada Guardia Nacional.

“En el pueblo de Mollet, a ocho de setiembre de mil ochocientos treinta y seis, precedido el correspondiente aviso a los sujetos nombrados para el acto que luego se dirá, y con presencia de lo prevenido por el gobierno, sobre el nombramiento de jefes para el servicio de la Guardia Nacional de este Pueblo, resulto la elección en los sujetos siguientes.

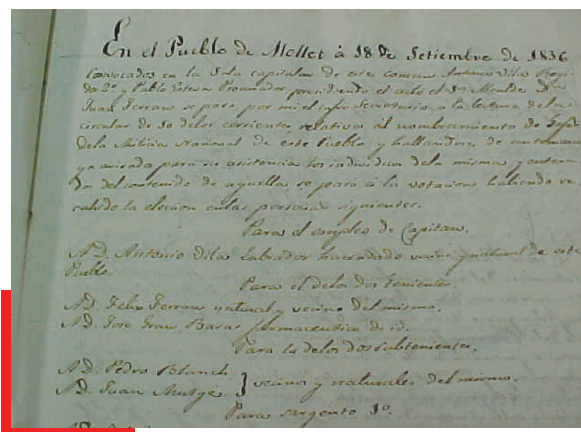
- Para el empleo de Capitán, a D. Antonio Vila, en primer lugar; en segundo a José Pujol y en tercero Andrés Duñó.*
- Para el de Teniente, en primer lugar a D. Félix Ferran, en 2º a Antonio Tintó, y en 3º a Vicente Fonolleda.*
- Para el de primer Subteniente a D. Josep Grau Basar, en primer lugar, en 2º a Pedro Polanch y en 3º a Antonio Borrell.*
- Para el de segundo Subteniente, en primer lugar a D. Pedro Blanc, en 2º a Miguel Esteva y en 3º a Miguel Riera.*

Acto continuo se pasó a la votación del empleo de un teniente y un subteniente, que corresponden al pueblo de Parets, y previas las formalidades de estilo, recayó la elección en los siguientes sujetos. Para el empleo de Teniente, a D. Juan Cot, en primer lugar, en

segundo a Antonio Mauri y en 3ª al licenciado D. Andrés Verdaguer. -Para el empleo de Subteniente, en 1er. Lugar a Pedro Guasch, en 2º a Bartolomé Butjosa, y en 3º a d. Lorenzo Armadans, Concluida que fue la presente reelección, se acordó oficiar al M. Y.S. Gobernador informandole de su resultado.

Juan Ferrán, Alcalde.”

En aquests arxius municipals podem comprovar com a llarg dels anys alguns dels noms que apareixen com a membres de la Milícia Nacional, també apareixen en els càrrecs municipals. El control, tant del govern municipal com de la Milícia, requeia sempre en persones vinculades en un moment o altre en alguna institució. No podem dir que la Milícia Nacional fos un cos policial purament dit, ja que estava estructurat de forma militar, tot i que en caràcter general feia funcions de tipus militar i policíaques. La seva funció era donar guàrdia a l'Ajuntament i vetllar per la tranquil·litat pública, defensar contra qualsevol agressió i perseguir els malfactors i desertors.

Arxiu Històric Municipal de Mollet

Com a curiositat, i dins de les despeses anomenades “*Cargas, funciones y gastos de beneficencia*”, l’Ajuntament també contribuïa a les despeses dels presos del partit judicial. Concretament, l’any 1845, ho va fer amb 250 Reales de Vellón. També, com a curiositat, però sense consignació, hi ha la referència a la Milícia Nacional en els conceptes següents:

Milícia Nacional

- Gastos ordinarios de la Milicia nacional*
- Gastos de los tambores y cornetas de idem*
- Gastos de avisadores de la misma*
- Conservación de las cajas de guerra*
- Reposición del armamento*
- Uniformar Milicianos nacionales que no pueden hacerlo a su costa...*

Aquests conceptes pressupostaris ens mostren la dependència econòmica de la Milícia Nacional dels ajuntaments, malgrat la seva estructura militar. Ho citem només com una referència als models de cossos de seguretat que hi havia a l’època.

També és curiós que aquells que s’ho podien pagar havien de fer-se càrrec del cost del seu uniforme, tenint present que l’allistament era obligatori.

A mitjan segle XIX, moltes ciutats i molts pobles comencen a adonar-se de la necessitat de crear cossos de seguretat municipals, diferenciats de la policia estatal o dels cossos d’estructura militar com la ja esmentada Milícia Nacional o les Esquadres de Catalunya.

El que passava als pobles propers a Barcelona era un reflex a petita escala del que passava a la capital catalana. Per tant, els esdeveniments polítics i administratius de Barcelona havien d’afectar d’una forma o altra a la resta, també a Mollet.

En el Pressupost per a 1844 de l’Ajuntament de Mollet, apareix, en el concepte de Despeses obligatòries de l’Ajuntament, una dotació de 320 Reales de Vellón per a “*despeses de portes i agutzils*”. És la primera referència a personal que possiblement fes funcions de guarda dins de l’Ajuntament. També apareix en el de Policia Urbana i despeses d’utilitat pública, 90 Reales de Vellón, com a dotació per al conductor de la correspondència.

En el *Diccionario de la Administración Española*, de D. Marcelo Martines Alcubilla, es defineix agutzil de la forma següent:

“*ALGUACIL. Último agente en la escala administrativa encargado del cumplimiento de los bandos de policía y buen gobierno. Es también el ministro inferior de justicia, encargado de hacer ejecutar las órdenes de los Tribunales y jueces.*”

ANY 1855, PRIMERA REFERÈNCIA DE POLICIA URBANA

La primera referència del terme Policia Urbana la trobem en el capítol tercer

CAPITULO III de Policia Urbana,
“*Arbolado de los paseos públicos*”
“*Salario de los Guardas, relacion número.....*”

Aquesta primera referència de Policia Urbana no deixa ben clar quina era la funció d’aquests guardes, tot i que es pot entendre que no es tractava, pròpiament, d’un cos de seguretat. Per la quantitat especificada en la consignació (100 Reales de Vellón), segurament es

tractava d'un càrrec a temps parcial i molt probablement d'un empleat de la mateixa institució, que feia altres tasques dins de l'Ajuntament.

1856. ORÍGENS DEL COS DE SEGURETAT MUNICIPAL CONTEMPORANI. EL PRIMER SERENO

La primera referència a un veritable servei de seguretat municipal, la trobem en el pressupost de l'any 1856, amb la consignació de 800 Reales de Vellón per al salari d'un agutzil i per primer cop, del *“sueldo del sereno... 720 Reales de Vellón.”*

Per tant, estariem davant d'unes dates històriques, documentades com a punt de partida en l'aparició o la creació d'un servei de seguretat municipal a Mollet, amb una consignació salarial que concorda amb el previst per a un any, i es torna a trobar amb els mateixos conceptes i quantitats l'any 1857. Per tant, suposem que es va cobrir aquesta plaça i va ingressar el primer sereno en un cos de seguretat municipal. La descripció de les seves funcions les trobem al *Diccionario de la Administración Española*, de D. Marcelo Martines Alcubilla, en defineix el sereno de la forma següent :

“SERENOS: Los encargados de rondar de noche por las calles, vigilando por la seguridad y tranquilidad pública. En cada población de importancia suele haber varios serenoes, según la extensión de aquélla, y se rigen por un reglamento especial que acuerda el Ayuntamiento y aprueba la superioridad. Sus principales

obligaciones son prestar auxilio á todo el que se vea injustamente atacado; prender á los malhechores que cogieren en infraganti delicto, presentándolos inmediatamente á la autoridad; avisar á quien corresponda en los casos de incendio, robo, alarma ó tumulto cuando por sí solos no lo puedan evitar.”

Considerariem, per tant, l'any 1856 com a data de creació del cos de vigilància i seguretat municipal contemporani.

Presupuesto de gastos e ingresos para el año 1856.		Reales vn.	Med.
GASTOS obligatorios del Ayuntamiento.			
Sueldo del Secretario.		2500.	
Ideas de un escribiente.			
Ideas de otro idem.			
Ideas del portero ó macero.		300.	
Ideas del alguacil.			
Ideas del alguacil.		11.	
Ideas del Inquisitorio por el 15 al millar.		150.	
Ideas del sueldo de los serenos.		720.	
Ideas de sueldo de los serenos.		150.	
Gastos de secretario, de quintas y elecciones.		150.	
Alquiler de la casa consistorial.			
Suscripciones.			
<i>Sueldo del sereno</i>		720.	
Policia de Seguridad.			
Sueldo de las Escuadras de Valls.		612.	
Gastos de veredas.			
Policia urbana.			
Sueldo del encendedor de faroles.			
Gastos de aceite y torceda para el alumbrado.			
Otros gastos para el mismo.			
		365.	

Archi Històric Municipal MDV

COETANIS AMB ALTRES COSSOS DE SEGURETAT MUNICIPALS

Entre altres, un exemple de la creació de cossos de seguretat municipal, el tenim en la celebració del 150 aniversari de la creació de la Policia Local de Figueres, creada l'any 1850, amb una plantilla de dos agents.

A Barcelona, l'Ajuntament, per acord del 8 d'abril de 1840, va nomenar el capità retirat de l'exèrcit, Mateo Brun, comandant d'una guàrdia municipal, una força policial que aglutinava tots els cossos dispersos, tot i que d'aquest acord no se'n sap res fins uns anys després.

El 21 de juliol de 1841, el regidor de l'Ajuntament de Barcelona, Manuel Torrents, va proposar a l'Ajuntament l'organització d'una força disponible a tota hora, que agrupés els diferents cossos disseminats que depenien de la Casa Municipal. Aquesta força aplegaria els serenos, els guardapasseigs, els fanalers, els treballadors de brigada, els macers i els guardians dels dipòsits d'oli per als fanals. Per fer la seva feina peculiar, aquests homes anaven uniformats i alguns, armats.

L'any 1856, es va crear a Barcelona la secció muntada. Va tenir un primer contingent de 10 places. Els seus objectius eren la vigilància de les portes de la ciutat (en aquells anys encara envoltada per la muralla) l'ajut en la recaptació de consums; la dissolució dels grups de gent perillosa que rondava a les nits i la prevenció de les baralles a cops de pedra que eren una afició de la mainada d'aquella època.⁷

⁷ http://www.bcn.es/guardiaurbana/cat/lagu_hist.html

COEXISTÈNCIA DEL COS DE SEGURETAT MUNICIPAL I DE LES ESQUADRES DE CÀTALUNYA

Tenim constància, per la consignació pressupostària de l'any 1856, que hi havia consignació per a la mantenció de les Esquades de Valls, però a partir de l'any 1857 aquest concepte desapareix dels pressupostos, tot i que això no vol dir que el cos marxi de la localitat.

En tot cas, almenys durant un cert temps, suposem que, per una part, hi havia el sereno a les nits, i les Esquadres en missions de persecució de delinqüents en el territori de la seva jurisdicció.

El cos va existir fins a l'any 1868, en què el general Prim va decretar la dissolució de les Esquadres de Catalunya. Això va estar motivat per dos fets principals. El primer, el fet que la Guàrdia Civil era pagada per l'Estat mentre que els Mossos eren pagats pels ajuntaments i per les diputacions provincials. En segon lloc, el caràcter monàrquic que des de sempre havia tingut el cos de les Esquadres. D'aquesta manera, amb la caiguda d'Isabel II, aquest fet es va convertir en un greu problema.

L'any 1876 va retornar la monarquia amb Alfons XII, i el cos de les Esquadres es va reinstaurar únicament a Barcelona, ja que les diputacions provincials de Girona, Tarragona i Lleida no volien fer-se càrrec del seu manteniment.

A Mollet del Vallès, l'any 1864, hi ha constància que l'únic sereno que hi havia feia a la vegada les funcions d'agutzil municipal i de conductor de la correspondència pública, amb un sou de 1.120 reals. El nom del sereno era Mariano Asbert.

L'any 1866 el salari del sereno és de 122 escuts, i l'any 1871, cobra 329 pessetes. Apareix per primer cop aquesta moneda.

Hi ha constància, en els arxius Municipals de Mollet, que l'any 1879, es va passar revista a una secció de carrabiners:

Carabineros del Reino, Comandancia de Barcelona, 3ª Compañía de Infantería.

Justificante de Revista para el presente mes correspondiente a los

individuos de la 3ª Sección:

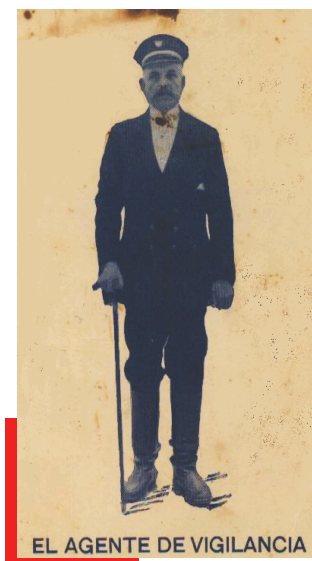
-1 Alférez de Plana Mayor destinado en Mollet.

-1 Cabo 1º

-1 Corneta

-9/10 Carabineros.

La Guàrdia Civil es va anar desplegant per etapes, que van comprendre primer l'àmbit provincial des de l'any 1846, l'àmbit del Partit Judicial des de 1851 i el municipal ja en el segle XX, partint des del centre de l'Estat en grans línies que seguïen les vies de comunicació. El duque de Ahumada, fundador de la Guàrdia Civil, va desenvolupar el model plantejat l'any 1824, que recollia la creació d'un cos de "Salvuardias nacionales" per a tot el territori peninsular, inspirat en el model francès de seguretat, i assumint com exemple l'organització de la Gendarmeria i dels Mossos d'Esquadra catalans.⁸

1928
*Felicitació de nadal
de Manuel Fortuny (AHM-MDV)*

⁸
http://www.guardiacivil.es/mvgc_portal/portada/portada.jsp?jspDivision=HIST&jspProceso=HIST

A Mollet, entre els anys 1892 i 1906, només hi va haver un sereno. L'any 1907, ja hi havia dos serenos. Percebiem un sou de 540 pessetes anuals més 25 en concepte de vestuari i equip.

L'any 1926, segons la relació de personal de l'Ajuntament, constaven com a serenos:

-Rafael Pascual de 60 anys (va ingressar l'any 1922)
-Pedro Vilardebó, de 44 anys (va ingressar l'any 1922)
Tenien un sou anual de 720 pessetes.

Aquest mateix any, el 18 d'agost de 1926, s'aprovà el reglament de funcionaris. L'edat reglamentària de jubilació era els 70 anys. Els empleats subalterns (entre ells els serenos) ingressaven mitjançant concurs que anunciava l'Ajuntament o l'alcalde, si es tractava de guàrdies o agents armats, amb un mes d'anticipació en el Butlletí Oficial, i s'assenyalava en cada cas l'ordre de preferència de mèrits i les condicions que havien de reunir els concursants, segons la naturalesa de la vacant.

L'any 1928, hi ha constància que hi ha un agent de vigilància, el nom del qual és Manuel Fortuny.

L'any 1929, a més de Manuel Fortuny com agent de vigilància, hi ha els serenos Rafael Pascual i Esteve Viñeta.

L'any 1930 s'aprovà un reglament de serenos de l'Ajuntament de Mollet, que substituïa el de l'any 1926. L'any 1930, va ingressar el tercer sereno, i l'any 1936, un quart sereno.

El març de 1936 s'anomenà com a vigilant nocturn Manuel Pascual, de 36 anys.

L'any 1937 apareix per primer cop la figura del " Jefe de Serenos" o " Agente 1º ", però continuen sent quatre serenos: M.Pascual, i tres agents: Pere Vilardebó, Joan

Puig i Esteve Viñeta. Hi havia tres vacants més.

El 4 de març de 1939 hi va haver un decret signat per l'alcalde d'aleshores, Simeón Rabasa, de depuració per motius polítics de tots els funcionaris, tant si el seu ingrés era anterior com posterior al 19 de juliol de 1936.

L'any 1939, apareix per primer cop en el segle XX el concepte de "Guardia Urbano", en concret sobre dues places; però no tenim, de moment, més informació. Una llei de 25 d'agost de 1939, (BOE 244) reservava places de guàrdia urbà als mutilats de guerra del bàndol franquista.

L'any 1940, només hi havia tres serenos i un guàrdia urbà —igual que l'any 1941— però el seu càrrec va ser efímer, si és que legalment va existir.

L'any 1942 i 1943, solament quedaven tres serenos i ja no apareix la figura del guàrdia urbà.

L'any 1946, tornem a tenir quatre serenos: un encarregat del servei més tres serenos, el nom dels quals era:

-Diego Fernández
-Luís Expósito
-Pedro Vallbona

De 1946 a 1954, continuen havent-hi quatre serenos. L'any 1954 figura el nom de Pedro Vallbona, com a cap de serenos.

A partir de la segona meitat del segle XX, amb el Decret de 17 de maig de 1952, s'inicia el procés per crear places de guàrdies municipals, que acabaria sent el que avui és la Policia Municipal de Mollet del Vallès.

El Decret de 17 de maig de 1952, en el qual es regula l'organització, el funcionament i el règim jurídic de les

corporacions locals, recull, en l' article 121. 12 que els ajuntaments poden crear cossos de guàrdies armats, i en l'article 121.6, s'assenyala que correspon a l'alcalde la direcció de la Policia Urbana, de Seguretat i Circulació.

Si bé l'existència del Cos de Serenos és anterior en aquest Ajuntament al Decret, no passa el mateix amb el de la Guàrdia o Policia Municipal, tot i les ressenyes dels anys 1939, 1940 i 1941, on de moment no queda clara la seva existència legal ni les seves funcions, i en tot cas, queda interrompuda des de 1941 fins a 1955.

Anys 50 (Esq. Eudaldo Capellas dreta. Fernando Ferrándiz)

Anys 50 (Diego Fernández Pino)

A sota (D'esquerra a dreta Eudaldo Capellas i Diego Fernández)

(Esquerra, Eudaldo Capellas. Dreta, Diego Fernández. El GC de l'esquerra es el futur sereno Antonio Villar)

En la Comissió Permanent del dia 17 de juny de 1953 es troba una referència on diu:

"Visto dictamen de la Comisión de Gobernación en relación a las posibilidades de atender el ruego formulado en el último pleno por el Concejal Sr. Suñe, de que sea prestado (servicio) de guardia exterior en las horas de siete a diez de la noche, y durante la época estival acordose no es procedente aceptar la solución apuntada como única viable por la Comisión dictaminante, de encargar de dicho servicio al empleado Sr. Arbó, retribuyéndole las horas extraordinarias que debiera prestar por razón del mismo; y pasar al próximo pleno la conveniencia de la creación en 1954 de dos plazas de Guardias Urbanos, que cubrieran dicho menester, y llevaran a cabo una labor general de vigilancia."

Posteriorment, en el ple del dia 5 de juliol de 1953, es torna a fer referència a la creació de dues places de guàrdia urbà:

"Diose lectura al dictamen de la Comisión de Gobernación como consecuencia de la proposición del Sr. Suñe, en el pleno último, de que se prestara un servicio de Guardia de 7 a 10 de la tarde, del que resulta prácticamente la imposibilidad del mismo atendido el poco personal disponible; por lo que y en vista de la propuesta de la Comisión Permanente de 17 de Junio, se acuerda crear dos plazas de Guardia Urbano, a cubrir en el próximo ejercicio de 1954, con el sueldo mínimo establecido en el vigente Reglamento de Funcionarios; y reglamentar hasta entonces los turnos de guardia para domingos y días festivos, en la forma que se señala."

Aquesta última part fa referència a funcionaris que no eren guàrdies i que es quedaven per custodiar l'Ajuntament i per a altres serveis menors.

L'any 1954, en el ple del dia 4 d'abril, el Sr. Suñe, fa una pregunta sobre l'estat en què es trobava la provisió de les dues places de guàrdia urbà, i l'alcalde li va respondre que s'estava pendent de l'aprovació de la plantilla d'empleats per part del Govern Civil.

En el ple del dia 2 de juny de 1954, es fa referència a una pregunta sobre el trànsit, en què es va respondre:

"Y en cuánto a lo segundo, que es problema que no podrá solventarse plenamente hasta que se hayan cubierto las dos plazas de Guardia Urbano, por lo que interesa de Secretaria se gestione de la superioridad la pronta aprobación de las plantillas, que han de permitir sean cubiertas dichas plazas."

En la Comissió Permanent del dia 21 de juliol de 1954, es creen, finalment, les dues places de guàrdia municipal.

En el ple del dia 24 d'abril de 1955, es dóna compte de l'estat de l'expedient per a la provisió de les dues places de guàrdia municipal, i del fet que resultaren desertes en les dues convocatòries que es van fer per part de "Destinos civiles", i que també s'autoritzava l'Ajuntament per a la provisió de places en torn lliure.

A partir d'aquest moment s'inicia la tramitació per convocar l'oposició lliure de les dues places, però solament s'hi presentà una sola persona, que finalment va prendre possessió del càrrec el dia 4 de novembre de 1955.

El servei de vigilància es divideix en Guàrdia Diürna i Guàrdia Nocturna. De la primera, se'n feien càrrec els nous guàrdies municipals i de la segona, els serenos. A partir d'aquest moment, s'inicia una convivència entre el cos de serenos i el cos de la Guàrdia Municipal.

Amb data 8 de gener de 1956, el Ple acorda la creació d'una placa més de guàrdia.

En el mes de maig de 1956, el primer guàrdia va cessar.

L'any 1956 ja hi havia dues places de guàrdia municipal, una de les quals se sap que era coberta per Salvador Muñoz i l'altra estava vacant.

L'any 1957 ja hi ha tres places de guàrdia municipal, una coberta per Fernando Ferrándiz i les altres dues, vacants.

Amb els anys, el cos de serenos es va integrar a la Guàrdia Municipal i va esdevenir un cos únic de Seguretat Municipal.

Anys 60 (Casal de Cultura - Curs de Trànsit)

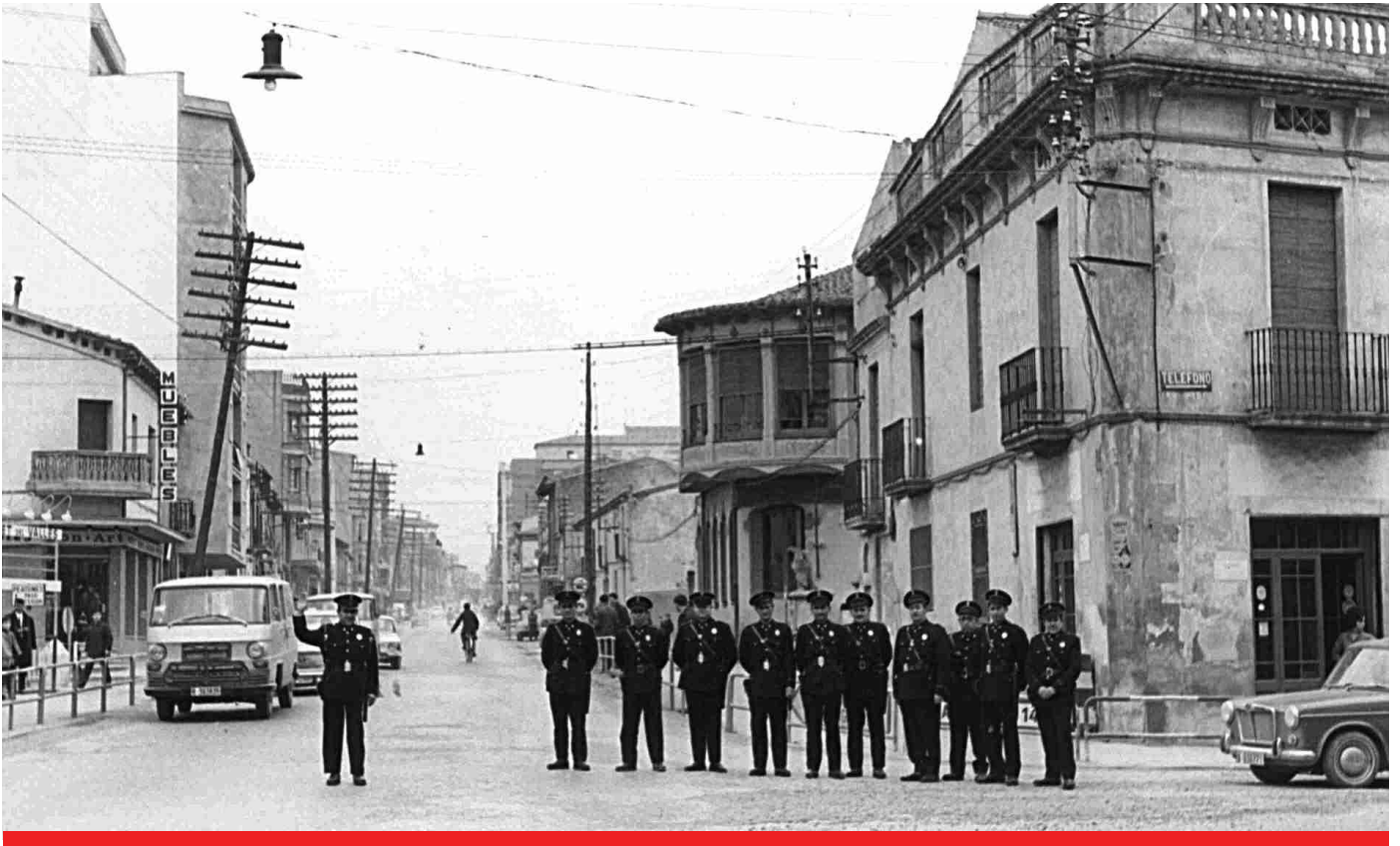

Anys 60 (Plaça Prat de la Riba)

Anys 60 (Plaça Catalunya)

(1968 Quatre Cantons)

A MODE D'EPÍLEG

L'any 2006 es compleix, doncs, el 150 aniversari del Cos de Seguretat Municipal, amb la creació, l'any 1856, de la plaça de sereno.

El 4 de novembre de 2005, es va celebrar el 50 aniversari de la creació de la Guàrdia Municipal actual o de la Policia Municipal, tal com es coneix avui dia, considerant la presa de possessió del primer guàrdia el dia 4 de novembre del 1955.

Fins avui dia, ja no hi ha hagut interrupció en el servei de Guàrdia Municipal.

El pressupost municipal de l'any 2006, feia possible estructurar el cos de la Policia Municipal de Mollet del Vallès, de la següent manera:

Organigrama de la Policia Municipal (Últim trimestre de l'any 2006)

Prefectura Policia municipal

1 Inspector Cap

1 Sotsinspector

Inspecció de Serveis

3 Sergents

Seguretat Ciutadana

(Torns)

6 caporals

36 agents

Sala Comunicacions

1 Caporal

Policia Comunitària

1 Caporal

6 Agents

Seguretat Vial i Trànsit

1 Caporal

7 Agents de Trànsit

1 Educació viària

Oficina Denúncies Atestats

(ODA)

1 Caporal

3 Agents

Unitat Mediació i Atenció a la Víctima

1 Caporal

2 Agents

1 Inspector + 1 Sotsinspector + 3 Sergents + 11 Caporals + 55 Agents = Total 71 Polícies

Aquest llibret és un homenatge i un reconeixement a tots els homes i les dones que han vetllat per la seguretat dels ciutadans i de les ciutadanes de Mollet del Vallès, des dels diversos cossos o funcions de seguretat que en el decurs de la història ha tingut la nostra ciutat.

...ados en la Sala capitular de este ayuntamiento de Mollet del Vallès el día 15 de Septiembre de 1856.

REAL CEDULA

DE S. M.

Y SEÑORES DEL CONSEJO,

Por la que se manda guardar y cumplir el Real decreto inserto comprensivo de las reglas que han de observarse en el establecimiento de la Superintendencia general de la Policía del Reino, con lo demás que se espere.

150 anys al servei de la ciutat

1856

2006

Ajuntament de Mollet del Vallès

MADRID EN LA TRICENTA REAL